

C
301
PTE

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජා සෞඛ්‍ය සේවාව තුළ කළුතර සෞඛ්‍ය ප්‍රදේශය
ආශ්‍රිතව ස්වේච්ඡා සේවකයන්ගේ කාර්යයන් පිළිබඳ සමාජ
විද්‍යාත්මක විමසුමක්

ටී.එස්.ඩබ්ලිව්. පීරිස්

PERMANENT REFERENCE
FOR USE IN THE
LIBRARY ONLY

මෙම නිබන්ධනය ශ්‍රී ලංකාවේ පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ ශාස්ත්‍රපති උපාධිය සඳහා
ඉදිරිපත් කරනු ලබන්නකි.

1992

467898 0

සාරාංශය.

සෞඛ්‍ය ස්වේච්ඡා සේවක වැඩසටහන ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින විශාලතම ප්‍රජා සෞඛ්‍ය ව්‍යාපෘතිය වෙයි. සෞඛ්‍ය ස්වේච්ඡා සේවකයන් පිළිබඳව පෙර කරනු ලැබූ අධ්‍යයනයන්ගෙන් ස්වේච්ඡා සේවකයන්ගේ ස්වභාවය, සමාජ පසුබිම, ස්වේච්ඡා සේවය සඳහා පෙළඹවීමේ හේතූන්, ස්වේච්ඡා සේවය අහඹුර යාමේ අනුපාතය සහ සෞඛ්‍ය කරුණු, ස්වේච්ඡා සේවකයන්ගේ දැනුම සම්බන්ධව අධ්‍යයනය කොට තිබේ. කෙසේ වුවත් ප්‍රජා සහභාගිත්වය වර්ධනය කිරීම සම්බන්ධවත්, සෞඛ්‍ය සංවිධානය තුළ ස්වේච්ඡා සේවක තත්ත්වය සම්බන්ධවත් ස්වේච්ඡා සේවකයන් ක්‍රියා කිරීමේ සමාජීය සංදර්භය සම්බන්ධවත් ඒ මගින් දක්වා ඇත්තේ මඳ සැලකිල්ලකි. මෙම අධ්‍යයනය තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය ස්වේච්ඡා සේවාව සම්බන්ධව එම අඩුපාඩුව පියවීමට උත්සාහ දරනු ලැබේ.

මෙම අධ්‍යයනය කරනු ලැබූයේ කළුතර සෞඛ්‍ය සේවා අධ්‍යක්ෂ කොටස තුළය. 1978 පටන් පවත්වා ගෙන යනු ලබන ක්‍රමවත් ස්වේච්ඡා සේවා වැඩසටහනක් මෙම කොටසේ පවතී. මෙම අධ්‍යයනය කිරීමේ දී දත්තයන් රැස් කළ ක්‍රමවේදය නම් සියලු පවුල් සෞඛ්‍ය සේවා නිලධාරීන් මගින් ක්‍රියාත්මක සියළු ම සෞඛ්‍ය ස්වේච්ඡා සේවකයන් පිළිබඳ මූලික දත්තයන් රැස්කරනු ලැබීය. කලින් පිළියෙල කරන ලද ප්‍රශ්නාවලියකට අනුකූලව අහඹු දියැදි ක්‍රමය මගින් තෝරාගනු ලැබූ සියළු ම සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරී කොටස් හතරකට සම්බන්ධ පවුල් සෞඛ්‍ය සේවා නිලධාරීන් 56 ක් සමඟ පවත්වන ලද ගැඹුරු සාකච්ඡා මගින් අවශ්‍යතම දත්තයන් සහ තොරතුරු රැස්කරනු ලැබීය. එමෙන්ම අහඹු නියැදි ක්‍රමය මගින් තෝරා ගත් ස්වේච්ඡා සේවකයන් 56 දෙනෙකු හා කරන ලද කලින් පිළියෙල කර ගත් ප්‍රශ්නාවලියකට අනුව කරනු ලැබූ ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා මගින් අවශ්‍ය දත්ත සහ තොරතුරු රැස් කරනු ලැබීය. තවද උචිත ක්‍ෂේත්‍ර, සායනික සහ පුහුණු වැඩසටහන්වල දී රැස්කරගත් නිරීක්ෂක සටහන් ද භාවිතා කරනු ලැබීය.

මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන සොයා ගැනීම් වන්නේ 1. සෞඛ්‍ය ස්වේච්ඡා සේවක බහුතරය මෑතක දී පාසැල් හැර ගිය තරුණ ස්ත්‍රීන්වීමය. 2. ඔවුන් නියෝජනය කරනු ලබන්නේ ගම්බඳ මධ්‍යම ස්ථරයෙන්ය. 3. සෞඛ්‍ය ස්වේච්ඡා සේවය භාවිතා කරනු ලබන්නේ සෞඛ්‍ය නිලධාරීන්ගේ ඵදිනෙදා කාර්යයන් හා ක්‍රියාවන් සඳහා වේ. 4. ඔවුන් ක්‍රියාකාරී ප්‍රජා සහභාගිත්ව කාර්යයන් සඳහා යොමුවන්නේ ඉතා සීමිත ආකාරයටය. අධ්‍යයනයෙන් කරනු ලබන යෝජනා නම් 1. සෞඛ්‍ය ස්වේච්ඡා සේවය සඳහා ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපක්‍ෂයමත්, විවිධ වයස්ගත කණ්ඩායම්වලටත්, විවිධ සමාජීය ආර්ථක කණ්ඩායම්වලටත් පැමිණීමට අවකාශ ලැබිය යුතුය. 2. පවුල් සෞඛ්‍ය අධ්‍යාපන ක්‍රියාකාරී වැඩසටහන ප්‍රජා අවශ්‍යතා මෙන්ම අපේක්‍ෂාවලට අනුකූලව ගොඩනැංවිය යුතුය. 3. එමෙන්ම ස්වේච්ඡා සේවක දැනුම දේශීය වශයෙන් පවත්නා රෝග සම්බන්ධවත් මහජන සෞඛ්‍ය අවශ්‍යතා මතත් උචිත අධ්‍යාපනික වැඩසටහන් මගින් වැඩිදියුණු කළ යුතුය. එමෙන්ම මහජන සෞඛ්‍ය නිලධාරී කණ්ඩායම්වලට සහ සෞඛ්‍ය ස්වේච්ඡා සේවකයන්ට මහජනතාව හා මනා සබඳතාවයක් පැවත්වීමට අවශ්‍ය සමාජවිද්‍යාත්මක පුහුණුවක් ද ලැබිය යුතුය.

PERMANENT REFERENCE
FOR USE IN THE
LIBRARY ONLY

ABSTRACT

The Health Volunteers Programme is the largest Community Health Project in Sri Lanka. Earlier studies on the role of Health Volunteers in Sri Lanka have focussed on the demographic and social backgrounds of volunteers, their motivation for joining voluntary services, the drop-out rate among them and some aspects of their knowledge and awareness about health issues. However, relatively little attention has been paid to their role in promoting community participation, and their structural position within the Health Services Organisation. And also the wider sociological issues involving mobilization of health volunteers have not been examined. This study fills this gap regarding the current knowledge about Health Volunteers in Sri Lanka.

This study was carried out in the Kalutara Regional Director of Health Services Division, which has had a comprehensive Health Volunteers Programme since 1978. The methodology used in this study involved collection of preliminary data from all the active health volunteers through the Family Health Workers using a structured questionnaire on a random sample of 56 Family Health workers distributed in four MOH areas in the Kalutara RDHS Division, use of a structured questionnaire on a random sample of 56 Health Volunteers and participant observation on research at field, clinical and training settings.

The main findings of this study were: 1. A majority of the Health Volunteers are young females, who had recently left school. 2. The Health Volunteers often came from the middle stratum of rural society. 3. Their services were used by the Public Health staff for facilitating their routine service functions and 4. That they played only a limited role in actively promoting community participation. The study proposes 1. That there is an appropriate mixture of Health Volunteers representing males and females, different age groups, and different socio economic categories in a community 2. Family Health Education Action Programme should be more responsive to community needs and aspirations. 3. Their knowledge and awareness in locally important health problems and public health measures should be raised through appropriate education programmes and 4. A sociological training be given to Public Health Staff and Health Volunteers, to enable them to establish a better rapport with the public.